

Deviációk

Szagrális megnyilvánulások napjaink művészetben

Tézisek

1. Identitáskeresés.

Az utóbbi évek művészetében a múltfeldolgozás, a kulturális hagyományok és a kollektív mentalitások témái egyre erőteljesebben jelentek meg. A történeti-antropológiai előzmények felkutatása, az emlékezés, az elvesztett identitás keresése, a keletkezés és az elmúlás körforgása, az emberi kultúra és a természeti környezet ellentéte, a szakralitás kérdései – történelmi, politikai és vallási kontextusban – központi témaként merülnek fel. Doktori értekezésem célja a mai művészet és a szakralitás viszonyának vizsgálata.

2. A művészet a jelen aktuális társadalmi kérdéseire reagál.

„Bármely művészi alkotásra áll, – írja Szilágyi Ákos az ikonok és a kortárs művészet kapcsolatáról –, hogy nem dolog, hanem esemény; nem tárgy, hanem folyamat; nem halott objektum, hanem eleven szubjektum, s éppoly elevenen is reagál mindenre, ami történik vele, és mindenkire, aki kapcsolatba lép vele, akár egy eleven személy.” Disszertációm a szakralitás mai művészeti kérdései kapcsán politika, etikai, szociológiai, ökológiai és egyéb vonatkozásokra tekintettel készült.

3. A vizuális kielégülés átveszi a transzcendens élmény szerepét.

Ha figyelünk a minket körülvevő tárgyi világra, hamar érzékelhetővé válik, hogy vizuális „zaklatásnak” vagyunk kitéve: lépten-nyomon fölösleges, sokszor beazonosíthatatlan tárgyakkal, „szuperemberekkel”, sportolókkal, popsztárokkal, celebekkel, Buddhákkal, Jézusokkal, Máriákkal, csontvázakkal, koponyákkal találkozunk. Ahogy nyolcezer évvel ezelőtt a neolitikum embere vizualizálta félelmeit és oltárt állított isteneknek, istennőknek, totemállatokat készített, ugyanúgy tesz a ma embere is, rituális gyűjtőszenvedélyének célja önmaga megnyugtatása, vagy félelmeinek leküzdése. Különbséget kell tenni a szagrális művészet fizikai reprezentációja, mint művészeti termék, és mint kultikus tárgy között. Lehet-e művészi szemmel tekinteni a tömeggyártott egyházi giccsre, mely olcsó reprodukciót kínál az emberek számára? Mennyiben hordoz szakralitást egy műanyag Szűz Mária (Fatimai Szűz vagy Guadalupei Miasszonyunk ábrázolása) és különbözik-e a játékboltok polcait uraló szuperhősök másaitól?